مقاله پژوهشی

بررسی رابطه بین هوش هیجانی و سازگاری با رشته تحصیلی در دانشجویان مامایی

شیرین اخوت، مژگان جانی قربان* فروغ اخوت

چکیده

مقدمه: با توجه به اهمیت سازگاری تحصیلی در موفقیت تحصیلی، شناسایی عوامل مرتبط با سازگاری مورد توجه است. هوش هیجانی یک عنصر اساسی برای سازگاری افراد با محیط پیرامون است. بنابراین، با توجه به اهمیت هوش هیجانی در سازگاری رفتارها این مطالعه با هدف بررسی رابطه بین هوش هیجانی و سازگاری با رشته‌ی تحصیلی در دانشجویان مامایی انجام شد.

روش‌ها: مطالعه توصیفی مقطعی، با مشارکت ۲۰۰ نفر از دانشجویان کارشناسی مامایی که به روش سرشماری وارد مطالعه شدند در سال ۱۴۰۰ انجام شد. داده‌ها توسط پرسشنامه‌های اطلاعات دموگرافیک، پرسشنامه سازگاری تحصیلی فرح‌بخش و ابزار هوش هیجانی بار-آن جمع‌آوری شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق آزمون‌های آماری t مستقل و آنالیز رگرسیون خطی چندگانه و ضریب همبستگی پیرسون در نرم‌افزار spss22 انجام شد.

نتایج: بین نمره کل هوش هیجانی و همه ابعاد آن با نمره کل سازگاری تحصیلی رابطه مستقیم وجود داشت همچنین بین نمره کل هوش هیجانی با همه ابعاد سازگاری تحصیلی، تعداد واحد گذرانده ($p=۰/۰۴، r=۰/۱۴۴$) و ترم تحصیلی ($p=۰/۰۰۴، r=۰/۲۰۳$) رابطه مستقیم دیده شد. اما با سن ($p=۰/۲۱،r=۰/۰۸۸$) و معدل ($p=۰/۰۹،r=۰/۱۲۰$) و سطح تحصیلات والدین ($p=۰/۷۱،p=۰/۵۰$) رابطه معنادار نداشت. نمره کل سازگاری با معدل رابطه مستقیم داشت ($p=۰/۰۳،r=۰/۱۵۴$)

نتیجه‌گیری: دانشجویانی که از هوش هیجانی بالاتری برخوردار هستند میزان علاقه‌مندی بیشتری نسبت به رشته تحصیلی خود دارند لذا جهت سازگاری دانشجویان رشته مامایی با رشته تحصیلی خود می‌توان از پرورش هوش هیجانی بهره گرفت.

واژه‌های کلیدی: هوش هیجانی، سازگاری، رشته تحصیلی، دانشجویان مامایی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ اسفند ۱۴۰۲؛ ۲۳ (۳۶): ۲۳۲ تا ۲۴۰
DOI:10.48305/23.0.232

مقدمه

مامایی حرفه پرمسؤولیتی است. یک ماما با بر عهده گرفتن وظایف متعدد، در معرض ابتلا به استرس‌های شغلی قرار می‌گیرد. بنابراین دانشجویان این رشته به‌دلیل ویژگی‌های حرفه‌ای و حضور بیشتر در محیط‌های بالینی برای کسب موفقیت بیشتر نیازمند افزایش مهارت‌های سازگاری هستند(۱). سازگاری فرایندی است که در آن شخص تلاش می‌کند تا با فشارهای درونی و ملزومات بیرونی انطباق

* **نویسنده مسؤول:** دکتر مژگان جانی قربان (استادیار)، مرکز تحقیقات علوم باروری و سلامت جنسی، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. janighorban@nm.mui.ac.ir
شیرین اخوت (کارشناس ارشد)، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.
(shirinokhovat95@gmail.com)؛ فروغ اخوت (دانشجوی دکتری)، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
ایمیل: (foroghokhovat92@gmail.com)
تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۴/۱۱، تاریخ اصلاحیه: ۱۴۰۲/۶/۷، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۲۴

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOI: 10.48305/23.0.232]

یابد(۲). امروزه سازگاری تحصیلی تنها بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان تأکید نمی‌کند، بلکه مفهوم آن گسترش‌یافته و انگیزه یادگیری، توانایی برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های علمی، احساس تعهد، پشتکار در امور آموزشی و یادگیری، رضایت از فضا و محیطی آموزشی را نیز دربر می گیرد(۳). بدون سازگاری موفق با دانشگاه، دانشجویان مامایی ممکن است از تحصیل در دانشگاه انصراف دهند، و یا دچار مشکلات عدیده‌ای در تحصیل شوند، لذا در نظر گرفتن تفاوت در ابعاد مختلف توانمندی‌ها و شایستگی‌های اجتماعی و هیجانی افراد به‌عنوان عوامل موثر بر سازگاری می‌تواند در ارتقا اهداف تحصیلی موثر باشد(٤).

هوش هیجانی یک عنصر اساسی برای موفقیت افراد در زندگی و سازگاری آن‌ها با محیط پیرامونشان است(٤) و توانایی‌های فرد را در برخورد موفقیت‌آمیز با مقتضیات و فشارهای محیطی علی‌الخصوص در میان دانشجویان علوم پزشکی که علاوه بر استرس محیط آموزشی در معرض استرس‌های محیط بالینی نیز قرار می‌گیرند افزایش می‌دهد و به‌نظر می‌رسد می‌تواند پیش‌نیازی برای سازگاری تحصیلی دانشجویان باشد(٥تا٧).

تحقیقات به‌عمل آمده تاکنون در این رابطه به تعیین نمره هوش هیجانی در دانشجویان پرستاری و رابطه آن با متغیرهای پیشرفت تحصیلی، متغیرهای دموگرافیک و عملکرد پرستاری پرداخته‌اند(۸). همچنین بنسون و همکاران در مطالعه‌ای توصیفی-مقطعی به بررسی هوش هیجانی و تغییرات آن در بین ۱۰۰نفر از دانشجویان دختر پرستاری در مقطع کارشناسی از سال اول تا چهارم پرداختند و نتیجه گرفتند که گروه مورد مطالعه از نمرات هوش هیجانی در سطح بالایی برخوردارند؛ ضمن اینکه بین نمرات هوش هیجانی دانشجویان سال اول و چهارم نیز تفاوت معنی‌داری وجود داشت(۹).

در بررسی متون، پژوهشی که ارتباط بین هوش هیجانی و سازگاری با رشته تحصیلی را تعیین کند و یا پژوهشی که وضعیت هوش هیجانی را در دانشجویان رشته مامایی مورد بررسی قرار داده باشد، یافت نشد از آنجا که دانشجویان مامایی باید از هیجانات رایج در محیط بالین آگاه شوند و بتوانند به نحو صحیح و شایسته هیجانات مناسب تولید نمایند و از سوی دیگر کار در محیط‌های شلوغ و بی نظم نیازمند سازگاری و علاقه‌مندی است(۱۰). لذا تحقیق درباره ارتباط بین هوش هیجانی و سازگاری با رشته تحصیلی ضروری به‌نظر می‌رسد، بنابراین مطالعه حاضر با هدف تعیین ارتباط بین هوش هیجانی و سازگاری با رشته تحصیلی در دانشجویان مامایی انجام شد، تا با بهره‌گیری از نتایج حاصل بتوان گام مؤثری در شناسایی نقش هوش هیجانی در ارتباط با سازگاری برداشت و برنامه‌ریزان آموزشی کشور را به سمت توجه بیشتر به عوامل موفقیت تحصیلی دانشجویان، از جمله توجه به مؤلفه هوش هیجانی و نقش آن در موفقیت دانشجویان سوق داد.

روش‌ها

این پژوهش به‌صورت توصیفی-مقطعی در سال ۱٤۰۰ انجام شد. جامعه پژوهش کلیه‌ی دانشجویان کارشناسی مامایی سال‌های دوم و سوم و چهارم دانشگاه‌های علوم پزشکی و آزاد اصفهان و شهرکرد بودند که به روش سرشماری وارد مطالعه شدند. نداشتن سابقه بیماری‌های روانی و عدم مصرف داروهای آرامش‌بخش توسط دانشجو، نداشتن سابقه‌ی اخراج از دانشگاه یا دریافت هرگونه اخطاریه از کمیته انضباطی از شرایط ورود به مطالعه بود. پرسشنامه‌های افرادی که به بیش از ۱۰٪ سؤالات پاسخ نداده بودند از مطالعه خارج شد. حجم نمونه پژوهش با استفاده از اطلاعات به‌دست آمده از مطالعات قبلی و با استفاده از فرمول حجم نمونه در مطالعات همبستگی ۲۱۰ نفر تعیین گردید. به‌منظور دست‌یابی به اهداف پژوهش پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک، پرسشنامه‌ی استاندارد هوش‌هیجانی بارآن

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOI: 10.48305/23.0.232]

(Bar-On)(۱۱) و پرسشنامه‌ی سازگاری تحصیلی دانشجویان فرح‌بخش استفاده شد(۱۲). پرسشنامه ۹۰سؤالی هوش هیجانی Bar-On پنج بعد درون‌فردی، انطباق‌پذیری، خلق‌وخوی عمومی، میان‌فردی و کنترل تنش دارد که سؤالات آن‌ها بر پایه مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (۵-۱، هرگز تا همیشه) تنظیم شده است. حداقل نمره برای آزمودنی‌ها ۹۰ و حداکثر ٤٥٠ در نظر گرفته شده است. روایی و پایایی و بومی‌سازی پرسشنامه در مطالعات سموئی، موسوی و یاوری تأیید شده است(۱۳تا۱۵).

پرسشنامه ۹۷ سؤالی سازگاری تحصیلی فرح‌بخش معروف به ابزار اسد (آزمون سازگاری دانشجویان) هست که جنبه‌های سازگاری اجتماعی(۱۷ سؤال)، عاطفی(۱۳سؤال)، هدفمندی و خودیابی(۱۹سؤال)، سازگاری تحصیلی(۲۳سؤال) و دل‌بستگی به رشته و دانشگاه(۲۵سؤال) را مورد سنجش قرار می‌دهد. سؤالات این پرسشنامه با مقیاس ٤ درجه‌ای لیکرت (٤-۱ خیلی‌کم تا خیلی‌زیاد) نمره‌دهی می‌شود(۱۰). برای تعیین میزان سازگاری دانشجویان برحسب نمره کسب شده نقاط برش تعیین شده است. بدین صورت که نقاط برش ۷۰ به بالا به‌عنوان دانشجویان با سازگاری بالا تعریف شد و ۵۷ تا ٦۹ به‌عنوان سازگاری متوسط و کمتر از ٥٦ به‌عنوان سازگاری پایین تفسیر شد.

پس از شرح اهداف پژوهش و روند کار رضایت‌نامه آگاهانه از واحدهای مورد پژوهش اخذ شد. افراد در هر مرحله از مطالعه اجازه خروج از مطالعه را داشتند و اطمینان در رابطه با محرمانه ماندن اطلاعات به آن‌ها داده شد.

پرسشنامه‌ها در گوگل‌فرم طراحی و لینک پاسخگویی به پرسشنامه‌ها از طریق شبکه‌های اجتماعی در اختیار دانشجویان قرار گرفت و داده‌های مرتبط با پژوهش جمع‌آوری گردید.

اطلاعات پس از جمع‌آوری به‌وسیله‌ی نرم‌افزار SPSS (IBM company) ۲۲- مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این مطالعه برای توصیف داده‌ها از شاخص‌های گرایش مرکزی مانند میانگین و انحراف معیار و برای تحلیل سؤالات پژوهش از ضریب همبستگی جزئی و آنالیز رگرسیون خطی استفاده شد.

نتایج

در این پژوهش ۲۱۰ پرسشنامه بین واحدهای پژوهش توزیع شد که از این تعداد ۱۰ پرسشنامه به دلایل خرابی و برنگرداندن آن از روند بررسی خارج شد و درصد بازگشت پرسشنامه‌ها ۹۷/۱ درصد محاسبه گردید. در نهایت ۲۰۰ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج حاصل از مطالعه نشان داد که میانگین سن دانشجویان۱/۲۳±۲۱/٤۱ سال، میانگین تعداد واحد گذرانیده ۳۲/۳۵±۸۲/۱۷ و میانگین معدل آن‌ها ۹٤/۸۰±۱۷/۰ بود.

میانگین نمره کل سازگاری تحصیلی دانشجویان ۵۵/۸۱±۲۵۸/۳۹ و میانگین نمره کل هوش هیجانی دانشجویان ۷۷/۰۱±۲۹۳/٦۵ میانگین و انحراف معیار نمرات سازگاری تحصیلی و هوش هیجانی به تفکیک ابعاد آن در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن مشخص شدکه نمره هوش هیجانی با تعداد واحد گذرانده شده دانشجویان و ترم تحصیلی، رابطه مستقیم داشت اما با سن و معدل و سطح تحصیلات والدین رابطه معنادار نداشت. همچنین رابطه مستقیمی بین نمره کل سازگاری با معدل نشان داده شد در حالی که با سن و تعداد واحد گذرانده رابطه معناداری نداشت. (جدول شماره ۲) ارتباط بین نمرات کل هوش هیجانی و سازگاری تحصیلی با سن، تعداد واحد گذرانده، معدل، ترم تحصیلی، سطح تحصیلات مادر و پدر درجدول شماره ۲ نشان داده است.

ضریب همبستگی پیرسون رابطه مستقیم و معناداری را بین نمره کل هوش هیجانی و ابعاد آن با نمره‌ی کل سازگاری تحصیلی و همه ابعاد آن نشان داد (P <۰/۰۰۱). (جدول۳)

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOI: 10.48305/23.0.232]

آنالیز رگرسیون خطی چندگانه نشان داد که از بین ابعاد هوش هیجانی، به ترتیب نمرات ابعاد خودآگاهی هیجانی، شادمانی، واقع‌گرایی و خوش‌بینی بهترین پیش‌بینی‌کننده‌ها برای نمره کل سازگاری تحصیلی بودند و در حضور این چهار بعد، سایر ابعاد هوش هیجانی پیش‌بینی‌کننده‌های معناداری برای نمره سازگاری تحصیلی نبودند (جدول ٤)

جدول ۱: میانگین نمره کل هوش هیجانی و سازگاری تحصیلی دانشجویان و ابعاد آن

متغیر	ابعاد متغیر / ابعاد هوش هیجانی	انحراف معیار±میانگین
هوش هیجانی	حل مسئله	۲۱/٦۳±٥/۷۰
	شادمانی	۱۹/٦۰±٥/۹۹
	استقلال	۱۸/٦٦±٥/٤۸
	تحمل فشار روانی	۱۷/۰۳±۲/۳٤
	خود شکوفایی	۱۹/۹۲±٦/۱۹
	خودآگاهی هیجانی	۱۹/٤۱±٥/۷۹
	واقع‌گرایی	۱۷/۲۷±٦/۱۳
	روابط بین فردی	۲۱/۷۹±٦/۳۲
	خوش‌بینی	۱۹/۸٤±٥/٤۹
	عزت‌نفس	۲۰/۱۱±٦/۲۳
	کنترل تکانش	۱۷/۰٦±٦/٦٤
	انعطاف‌پذیری	۱۷/٦۲±٥/۹۰
	مسئولیت‌پذیری اجتماعی	۲۲/۸۱±٦/۰۹
	همدلی	۲۲/۸۷±٦/۳۳
	خود ابرازی	۱۸/۰۳±٥/٤٤
	نمره کل	۲۹۳/٦٥±۷۷/۰۱
سازگاری تحصیلی	ابعاد متغیر / ابعاد سازگاری	انحراف معیار±میانگین
	دلبستگی به رشته و دانشگاه	٦۳/٦۸±۱۳/۲۱
	سازگاری تحصیلی	٦۱/٤۲±۱٥/٦٥
	هدفمندی و خودیابی	٥۱/۰۱±۱۱/۱۹
	سازگاری اجتماعی	٤٥/٥۷±۱۰/٤۹

	سازگاری عاطفی	۳٦/۷۱±۹/٥٤
	نمره کل	۲٥۸/۳۹±٥٥/۸۱

جدول ۲: ضرایب همبستگی بین نمرات کل هوش هیجانی و سازگاری تحصیلی با سن، تعداد واحد گذرانده، معدل، ترم تحصیلی، سطح تحصیلات مادر و پدر

متغیر	r	P	r	P
سن	۰/۰۸۸	۰/۲۱	۰/۰۷۰	۰/۳۲
تعداد واحد گذرانده	۰/۱٤٤	۰/۰٤	۰/۱۰۰	۰/۱٦
معدل	۰/۱۲۰	۰/۰۹	۰/۱٥٤	۰/۰۳
ترم تحصیلی	۰/۲۰۳	۰/۰۰٤	۰/۱۲٤	۰/۰۸
سطح تحصیلات مادر	۰/۰٤۸	۰/٥۰	۰/۰۹۰	۰/۲۰
سطح تحصیلات پدر	۰/۰۲٦	۰/۷۱	۰/۰٥۸	۰/٤۲

جدول ۳: ضرایب همبستگی بین نمرات کل هوش هیجانی و سازگاری تحصیلی با سن، تعداد واحد گذرانده، معدل، ترم تحصیلی، سطح تحصیلات مادر و پدر

ابعاد هوش هیجانی	نمره کل سازگاری تحصیلی	
	r	P
نمره کل	۰/۹٤٥	۰/۰۰۰۲
حل مسئله	۰/۸٦۱	۰/۰۰۰٥
شادمانی	۰/۹۱۸	۰/۰۰۰۳
استقلال	۰/۸۹۰	۰/۰۰۰٤
تحمل فشار روانی	۰/٦۷۱	۰/۰۰۰۲
خود شکوفایی	۰/۸۷۳	۰/۰۰۰۷
خودآگاهی هیجانی	۰/۹۲۱	۰/۰۰۰۳
واقع‌گرایی	۰/۸۷۰	۰/۰۰۰۲
روابط بین فردی	۰/۷۸۷	۰/۰۰۰۳
خوش‌بینی	۰/۷٤۱	۰/۰۰۰۹
عزت‌نفس	۰/۸۸٦	۰/۰۰۰۷
کنترل تکانش	۰/۸۰۱	۰/۰۰۰٤
انعطاف‌پذیری	۰/۸٥۳	۰/۰۰۰۲
مسئولیت‌پذیری اجتماعی	۰/۸٥۱	۰/۰۰۰٦
همدلی	۰/۸۰۹	۰/۰۰۰٤
خود ابرازی	۰/۸٤٦	۰/۰۰۰۳
ابعاد هوش هیجانی	نمره کل سازگاری تحصیلی	
ابعاد سازگاری تحصیلی	r	P
نمره کل	۰/۹٤٥	۰/۰۰۰۲
دل‌بستگی به رشته و دانشگاه	۰/۷٦۳	۰/۰۰۰۳
سازگاری تحصیلی	۰/۹٤٥	۰/۰۰۰۳

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-03]

[DOI: 10.48305/23.0.232]

هدفمندی و خودیابی	۰/۸۷۳	۰/۰۰۰۲
سازگاری اجتماعی	۰/۸۹۱	۰/۰۰۰۲
سازگاری عاطفی	۰/۹۱۷	۰/۰۰۰٤

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-03]

[DOI: 10.48305/23.0.232]

جدول ٤: آنالیز رگرسیون خطی چندگانه جهت پیش‌بینی نمره کل سازگاری تحصیلی با استفاده از نمرات ابعاد هوش هیجانی

ابعاد هوش هیجانی	ضرایب خام		ضرایب استاندارد شده	t	P
	بتا	SE			
حل مسئله	۰/۸۲۱	۰/۷۳۰	۰/۰۸٤	۱/۱۲	۰/۲٦
شادمانی	۳/٦۲۷	۰/٤۸۳	۰/۳۸۹	۷/۵۰	<۰/۰۰۱
استقلال	۱/۳٤۲	۰/٦۵٦	۰/۱۳۲	۲/۰٤	۰/۰٤
تحمل فشار روانی	-۰/۱۹۱	۰/۷۹۲	-۰/۰٤۲	۰/۷۷	۰/٤۲
خوش شکوفایی	۰/٤٤٦	۰/٤۸۹	۰/۰٤۹	۰/۹۱	۰/۳٦
خودآگاهی هیجانی	٦/۸۸۲	۰/۷٤۸	۰/۷۱٤	۹/۲۰	<۰/۰۰۱
واقع‌گرایی	۳/۳۲۷	۰/٤۷٦	۰/۳٦٦	٦/۹۹	<۰/۰۰۱
روابط بین فردی	-۰/۹۱٤	۰/۵٦۸	-۰/۱۰٤	۱/٦۱	۰/۱۱
خوش‌بینی	۱/۵٤٦	۰/۳۹۳	۰/۱۵۲	۳/۹٤	<۰/۰۰۱
عزت‌نفس	-۰/۵۸۱	۰/۵۹۷	-۰/۰۳۸	۰/٦۵	۰/٤٤
کنترل تکانش	-۰/۳٦۲	۰/۳۸٤	-۰/۰٤۳	۰/۹٤	۰/۳۵
انعطاف‌پذیری	-۰/۱۱٦	۰/٦۳۷	-۰/۰۲۲	۰/۳۲	۰/٦۵
مسئولیت‌پذیری اجتماعی	-۰/٦٤۵	۰/۷۲۷	-۰/۰۲۹	۰/٦٤	۰/٤٤
همدلی	۰/٦۸٤	۰/۵۱۸	۰/۰۷۸	۱/۳۲	۰/۱۹
خود ابرازی	-۰/۲۹۸	۰/٤۷۹	-۰/۰۲۹	۰/٦۲	۰/۵۳

بحث

هدف از مطالعه حاضر بررسی ارتباط بین هوش هیجانی و سازگاری با رشته تحصیلی در دانشجویان مامایی بوده است.

مطالعه ظهیرالدین و همکاران نشان داد که میانگین نمرات هوش هیجانی در میان دانشجویان رشته‌های مختلف پزشکی در حد متوسط بود و بالاترین نمره مربوط به دانشکده پرستاری و مامایی می‌باشد(١٦) در مطالعه حاضر نیز نمرات هوش هیجانی دانشجویان رشته مامایی در سطح بالا می‌باشد و بین ویژگی‌های هوش هیجانی و سازگاری با رشته تحصیلی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. نتایج مطالعات مشابه نشان می‌دهد هوش هیجانی پیش‌بینی‌کننده خوبی برای سازگاری تحصیلی است(١٧و١٨) به عبارت دیگر هوش هیجانی در پیشرفت تحصیلی، سازگاری، مدیریت فرد، درک احساسات دیگران و به‌طور کلی در ادراک عواطف افراد تأثیرگذار است و سطح هوش هیجانی در عملکرد حل مسئله افراد تأثیر داشته و هر چه هوش هیجانی فرد بالاتر باشد، قدرت حل مسئله و مهارت‌های اجتماعی بهبود می‌یابد(١٨و١٩) و آموزش مهارت حل مسئله کارایی بالایی در افزایش مسئولیت‌پذیری، سازگاری اجتماعی و خود توانمندسازی اجتماعی دانش‌آموزان دارد(٢٠). بنابراین به دنبال ارتقا هوش هیجانی و بهبود مهارت درک مسئله، سازگاری اجتماعی و مهارت‌های ارتباطی افزایش‌یافته و این موضوع جهت سازگاری دانشجویان با رشته تحصیلی کمک‌کننده است(٢١) در مطالعه حاضر نیز با توجه به وجود رابطه مستقیم و معناداری که میان نمره کل هوش هیجانی با ابعاد مختلف سازگاری مانند مهارت حل مسئله، استقلال، فشار روانی، خودشکوفایی، واقع گرایی، روابط بین‌فردی، عزت نفس، مسولیت‌پذیری اجتماعی و همدلی که در راستای نتایج سایر پژوهش‌ها می‌باشد و در نتیجه بر اعتبار این مطالعه می‌افزاید.

در مطالعه‌ی نیک‌نژاد و همکاران، نمره کل هوش هیجانی و خرده مقیاس‌های آن با نمره کل اجتماعی شدن حرفه‌ای دانشجویان، ارتباط معنی‌دار دارد(٢٢) و از آنجا که اجتماعی

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOI: 10.48305/23.0.232]

شدن حرفه‌ای تحت تأثیر سازگاری اجتماعی قرار دارد و سازگاری اجتماعی یکی از ابعاد سازگاری تحصیلی است، بنابراین هوش هیجانی با سازگاری تحصیلی نیز ارتباط دارد پس می‌توان نتیجه گرفت ارتباط بدست آمده بین هوش هیجانی و سازگاری تحصیلی در مطالعه حاضر هم‌راستا با مطالعه فوق می‌باشد و آموزش مؤلفه‌های هوش هیجانی می‌تواند در عملکرد تحصیلی دانشجویان به عنوان عامل محرک مثبت تلقی گردد(۲۳و۲٤) و از آن جا که بین عملکرد تحصیلی و علاقه‌مندی به رشته تحصیلی ارتباط مثبت وجود دارد(۲۵) بنابراین می‌توان نتیجه گرفت ارتباط مستقیم و مثبتی بین هوش هیجانی و علاقه‌مندی به رشته تحصیلی وجود دارد.

در مطالعه حاضر ارتباط معنی‌دار میان نمره کل هوش هیجانی و معدل دانشجویان نشان داده نشد.مطالعه‌ی ادیب و چانگ نشان داد سطوح هوش هیجانی دانشجویان تاثیری بر پیشرفت تحصیلی آن‌ها نداشته است(۲٦و۲۷)، شاید این امر به‌دلیل وابستگی آزمون‌های پیشرفت تحصیلی با عملکردهای شناختی استدر حالی که هوش هیجانی بالا با موفقیت فرد در روابط بین‌فردی ارتباط دارد بنابراین ممکن است ضامن موفقیت‌های فردی باشد اما پیشرفت تحصیلی تحت تاثیر عوامل مختلف فراوان قرار دارد(۲۸)

نتایج تحقیقات مختلف نشان می‌دهد با افزایش نمره هوش هیجانی، میانگین نمرات اضطراب در دانشجویان پرستاری کاهش‌یافته و به میزان کمتری دچار اختلالات اضطراب، افسردگی می‌شوند(۲۹و۳۰) از آنجا که نتایج مطالعه ما همبستگی مثبت میان ابعاد سازگاری تحصیلی و ابعاد هوش هیجانی نشان داد، و عوامل روان‌شناختی از ابعاد هوش هیجانی می‌باشند لذا می‌توان نتیجه گرفت، نتایج مطالعه حاضر همسو با پژوهش‌های یاد شده است.

اما نتایج تحقیقات میری نشان داد که بین هوش هیجانی دانشجویان با استرس تحصیلی آنها ارتباط معناداری وجود ندارد(۳۱) در مطالعه میری تنها ۲۳٪ از واحدهای پژوهش دانشجویان علوم پزشکی بودند و مقاطع تحصیلی متفاوت مورد بررسی قرار گرفت در حالی که در مطالعه حاضر جنسیت همگن و همگی دانشجویان مقطع کارشناسی مامایی بودند که می‌تواند از علل اختلاف در نتایج این پژوهش با مطالعه حاضر باشد. در ضمن باید در نظر گرفت استرس تحت تاثیر عوامل مختلف فردی قرار می‌گیرد و حتی در واحدهای زمانی مختلف برای یک فرد یکسان نیست.

به‌طور کلی نتایج نشان داد، هوش هیجانی می‌تواند در سازگاری با رشته تحصیلی و توانمندسازی دانشجویان مامایی در محیط‌های بالینی بسیار اثرگذار باشد لذا دانشجویان مامایی باید تکامل این مهارت را از طریق تکنیک‌های تجربی و علمی مبتکرانه فرا گیرند و از سوی دیگر مدرسین نسبت به آموزش مهارت‌های هوش هیجانی جهت افزایش عملکرد بالینی اقدام نمایند. همچنین سیاست‌گذاری جامع برای ارتقای هوش هیجانی آنان در سطح دانشگاه‌ها به عنوان استراتژی مؤثر تلقی می‌شود.

دسترسی راحت واحدهای پژوهش به سوالات و عدم استفاده از نسخه کاغذی از نقاط قوت مطالعه محسوب میشود اما همزمانی انجام طرح با پاندمی کرونا و کاهش ساعات کارآموزی و کاروزی و تقابل کمتر دانشجویان با اساتید، محیط دانشگاه و بیمارستان و مشارکت کمتر در امور کلاسی از نقاط ضعف این طرح به شمار می‌رود.

جنسیت همگن دانشجویان و در نظر گرفتن مقطع کارشناسی در این پژوهش مانع از تعمیم پذیری نتایج این پژوهش به سایر رشته‌های علوم پزشکی و مقاطع مختلف می‌شود و از محدودیت‌های این مطالعه محسوب می‌شود.

نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش همبستگی مثبت و معنادار بین میانگین نمره کل هوش هیجانی با میانگین نمره کل سازگاری تحصیلی نشان داد.

از آن جایی که هوش هیجانی یکی از عوامل کلیدی سازگاری با رشته تحصیلی محسوب می‌شود و دانشجویانی که از

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOI: 10.48305/23.0.232]

هوش هیجانی بالاتری برخوردار هستند علاقه بیشتری نسبت به رشته تحصیلی خود دارند لذا جهت سازگاری دانشجویان مامایی با رشته تحصیلی خود میتوان از پرورش هوش هیجانی بهره گرفت. امید بر آن است که یافته‌های حاصل از این پژوهش بتواند در زمینه‌های بالین (ارتقا عملکرد بالینی)، آموزش (برگزاری کارگاه ها با عنوان مرتبط برای اساتید) به کار رود. با توجه به یافته‌های این مطالعه پیشنهاد می‌شود تا در مطالعات بعدی به بررسی تاثیر روش‌های نوین تدریس، موثر بر هوش هیجانی و بررسی موانع و تسهیل‌گرهای موثر بر سازگاری تحصیلی پرداخته شود.

قدردانی

این مطالعه نتیجه طرح تحقیقاتی مصوب کمیته تحقیقات دانشجویی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان با اخذ کد اخلاق IR.MUI.NUREMA.REC.1400.025 و شماره 199618 در تاریخ 1400/5/10 می‌باشد. بدین‌وسیله از تمامی شرکت‌کنندگان که تجارب خود را در اختیار ما قرار دادند و حمایت‌های مالی کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

1. Ghanei Gheshlagh R, Rezaei H, Parizad N. The prevalence of occupational stress among Iranian midwives: a systematic review and meta-analysis. BJM. 2021; 29(11): 634-640.
2. Saggino A, Martino M, Balsamo M, Carlucci L, Ebisch S, Innamorati M, et al. Compatibility quotient, and its relationship with marital satisfaction and personality traits in Italian married couples. Sexual and Relationship Therapy. 2016; 31(1): 83-94.
3. Lakhani P, Jain K, Chandel PK. School Adjustment, Motivation and Academic Achievement among Students. International Journal of Management and Social Sciences. 2017; 7(10).
4. Tamannaeifar M, Rezaei H, Hadady S. [Prediction of Students academic performance based on adjustment (academic, emotional and social) and personality traits]. Medical Journal Of Mashhad University Of Medical Sciences. 2019; 62: 374-87.[Persian]
5. Malinauskas R, Malinauskiene V. The Relationship between Emotional Intelligence and Psychological Well-Being among Male University Students: The Mediating Role of Perceived Social Support and Perceived Stress. Int J Environ Res Public Health. 2020; 17(5): 1605.
6. Ikpe I, Ugochukwu V, Okoro C, Christopher, Udofia NA, David I, et al. Emotional Intelligence and Academic Adjustment of Second-Year University Students in Akwa Ibom State, Nigeria. Journal of Education, Society and Behavioural Science. 2021; 34(7): 21-28.
7. Quek TTC, Tam WWS, Tran BX, Zhang M, Zhang Z, Ho CSH, et al. The Global Prevalence of Anxiety Among Medical Students: A Meta-Analysis. Int J Environ Res Public Health. 2019; 16(15): 2735
8. Almegewly WH, Rawdhan A, Saleh M, Alrimal M, Alasmari R, Alhamad S, et al. Correlation between emotional intelligence and academic achievement among undergraduate nursing students. International Journal of Africa Nursing Sciences. 2022; 17: 100491.
9. Benson G, Ploeg J, Brown B. A cross-sectional study of emotional intelligence in baccalaureate nursing students. Nurse Educ Today. 2010; 30(1): 49-53.
10. Noferesti A, MoineGharbaei F. [Emotional Intelligence and Creativity in University Students]. Developmental Psychology: Iranian psychologists. 2011; 7(26): 175-185.
11. Bar-On R. The emotional quotient inventory (EQ-i): a test of emotional intelligence. Toronto, Canada: Multi-Health Sys Inc; 1997.
12. Farahbakhsh K. [Construction And Standardization University Students Adjustment Test (Asd)]. Educational Measurement. 2012; 2(6): 16- 20.[Persian]
13. Samoui R,(Translator). [Emotional Intelligence Test]. Bar-On (Author). implementation and standardization. Tehran: Sina's psychological equipment company; 2007.[Persian]
14. YavariKermani M, Bahrainian SA, Rahmani AA. [Gorouh Darmani Va Hooshe Hayejani]. Tazehaye Ravandarmani. 2010; 16(56-55): 116.[Persian]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-03]
[DOI: 10.48305/23.0.232]

15. Mousavi M, Raisi M, AsgharanjadFarid A. [Study of Relationship between Emotional Intelligence and Educational Adjustment in Pre-University Girl Students of Tehran in 2008]. Zahedan Journal of Research in Medical Sciences. 2012; 14(2): e93597.[Persian]
16. Zahiroddin AR, Dibajnia P,Gheidar Z. [Evaluation of emotional intelligence among students of 4th grade in different medical majors in Shahid Beheshti University of Medical Sciences]. Pajoohande. 2010; 15(5): 204-7.[Persian]
17. Azarian R, Mahdian H, Jajarmi M. [Comparison the Effectiveness of Academic Buoyancy and Emotion Regulation Training on Academic Meaning and Academic Adjustment]. Quarterly Journal of Research in Educational Systems. 2020; 14(49): 483-94.[Persian]
18. Zaheri A, Eshaghi Z, Kheiri S, Ghaderi H. [The Association of Emotional Intelligence with Academic Achievement and Academic of Paramedical students of of Shahrekrd University of Medical Sciences in 2019]. Horizon of Medical Education Development. 2021; 12(2): 21-32.[Persian]
19. Tirgari B, Azzizadeh fourozi M, Heidarzadeh A, Abaszadeh H. [The Relationship Between Self-Efficacy and Achievement Motivation and Academic Adjustment in the First Year Undergraduate Students of Kerman University of Medical Sciences in 2015] . Education Strategies in Medical Sciences. 2017; 10 (3) :157-164
20. Dashti N, Ali AP, Azmodeh M. [Effectiveness of training problem solving skills with social-Cognitive approach Responsibility, Social Adjustment and Social Self-Empowerment in Secondary Girl High School Students In Tabriz]. Journal of Woman and Study of Family. 2022; 15(56): 96-106.[Persian]
21. Miri Gh, Jalalmanesh S, Fesharaki M. [The Effect of Emotional Intelligence on Communication Skills of Nursing Students]. Iranian Journal of Psychiatric Nursing. 2019; 7(1): 27-32.[Persian]
22. Niknejad R, Akbari M, Moghaddasi J, Ghadami A. [Association of Emotional Intelligence and Professional Socialization in Operating Room Students]. Iran Journal of Nursing. 2018; 31(113): 74-83.[Persian]
23. Nooredini A , Sanagoo A , Majidnia M. [The Effect of Emotional Intelligence Component Education on Nursing Student Happiness and Academic Achievement]. Journal of Nursing Education. 2020; 8(5): 48-54.[Persian]
24. Khadivi A, Madadinia R, Hazratian T. [Investigating the relationship between emotional intelligence and academic performance of graduate students of tabriz university of medical sciences]. Journal of Psychological Science. 2021; 20(99): 405-12.[Persian]
25. Salari A, EmamiSigaroudi A, Zaersabet F, Shakiba M, Khojasteh M, Sharifi M. [Study of the relationship between academic achievement and interested in academic field in Nursing students]. Research in Medical Education. 2018; 10(2): 68-75.[Persian]
26. AdibHajbaghery M, Lotfi MS. [The Association of Emotional Intelligence with Academic Achievement and Characteristics of Students of Kashan University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education. 2013; 13(9): 703-709.[Persian]
27. Chang YC, Tsai YT. The Effect of University Students' Emotional Intelligence, Learning Motivation and Self-Efficacy on Their Academic Achievement—Online English Courses. Front Psychol. 2022; 13: 818929.
28. Tamannaifar MR, Sedighi Arfai F, Salami Mohammadabadi F. [Correlation between emotional intelligence, self-concept and self-esteem with academic achievement]. Education Strategies in Medical Sciences. 2010; 3(3): 121-6.[Persian]
29. Mahdaviseresht R, Parvan K, Olyapur M, Ebrahimi H. [Evaluating the Relationship between Emotional Intelligence and Nursing Student's Tension in Clinical Setting of Teaching and Treatment Centers of Tabriz]. Education Strategies in Medical Sciences. 2022; 13 (3): 162-171.[Persian]
30. Zohari Anboohi S, Mosavian S J, Mohtashami J, Nasiri M. [The Relationship between emotional intelligence and mental health of nursing students at Shahid Beheshti University of Medical Sciences in 2013]. Journal of Nursing, Midwifery and Paramedical. 2016; 2(2): 9-21.[Persian]
31. Miri MR, Kermani T, Khoshbakht H, Moodi M. The relationship between emotional intelligence and academic stress in students of medical sciences. J Edu Health Promot. 2013; 2(1): 40.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-03]

[DOI: 10.48305/23.0.232]

Investigating The Relationship Between Emotional Intelligence and Academic Adjustment in Midwifery Students

Shirin Okhovat[1], Mojgan Janighorban[2], Forogh Okhovat[3]

Abstract

Introduction: *Given the importance of academic adjustment in academic success, it seems necessary to identify the factors related to adjustment. Emotional intelligence is a major constituent for adapting individuals to the environment. Considering the importance of emotional intelligence in the adaptation of behaviors, this study endeavored to investigate the relationship between emotional intelligence and adaptation to the field of study in midwifery students.*

Methods: *This cross-sectional study was conducted with the participation of 200 undergraduate midwifery students who entered the study by census method in the academic year 2021. No history of mental illness and dismissal from the university or receiving any notice from the disciplinary committee and completing 2 years of study were among the criteria for engaging in the study. Data were collected by demographic information questionnaires, Farahbakhsh questionnaire for University Students Adjustment and Bar-On's The emotional quotient inventory.*

Results: *The findings revealed there was a direct relationship between the total score of Emotional intelligence and all its dimensions with the total score of academic adjustment ($p<0.001$). Besides, there was a direct relationship between the total score of Emotional intelligence with all dimensions of academic adjustment, the number of units passed and the academic semester ($p<.05$), but there was no significant relationship with the age, grade point average, and education level of the parents ($p<.05$).The total compatibility score had a direct relationship with the grade point average ($p<.05$), but there was no significant relationship with age, number of units passed, academic semester, and parents' education level ($p<.05$).*

Conclusion: *Emotional intelligence is a major constituent for individuals' adjustment to their environment; this way, emotional intelligence can be used to improve midwifery students' adaptation to their field of study and empower them.*

Keywords: Emotional Intelligence, Adaptability, Field of Study, Midwifery Students

Addresses:

1. MSc, Student research committee, School of nursing and midwifery, Isfahan university of medical sciences, Isfahan, Iran. Email: shirinokhovat95@gmail.com
2. (✉) Assistant Professor, Reproductive Sciences and Sexual Health Research Center, Nursing and Midwifery Care Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. Email: janighorban@nm.mui.ac.ir
3. PhD Student, Nursing and Midwifery care research center, school of Nursing and Midwifery. Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran. Email: foroghokhovat92@gmail.com

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-03]

[DOI: 10.48305/23.0.232]